

Ks. infułat dr Tadeusz Hanelt
(10 IX 1940 – 20 I 2020)

Tadeusz Hanelt urodził się 10 września 1940 r. w Bydgoszczy. Ojciec, Alfons Leon Hanelt, pracował jako zegarmistrz, złotnik i technolog. Matka, Kazimiera z domu Deja, była urzędniczką miejską. W tym samym czasie rodzina przenieśli się do Solca Kujawskiego, zaś z początkiem XX w. jej część wyemigrowała do Niemiec. Rodzice ks. Tadeusza, Alfons i Kazimiera, zawarli związek małżeński w 1936 r. i początkowo mieszkali w centrum Bydgoszczy. W wyniku działań wojennych rodzina została wypędzona ze swego mieszkania i znalazła lokum w bydgoskiej dzielnicy Jachcice, przeznaczonej dla Polaków. Właśnie tam urodził się Tadeusz, a kilka lat później, w 1944 r., jego siostra Aleksandra.

Rodzina ks. Tadeusza była bardzo zasłużona dla Kościoła i Ojczyzny, co widać na przykładzie braci jego ojca: Stanisław – oficer w Legionach Polskich, zginął w czasie wojny w 1920 r.; Jan – lekarz i ojciec ks. Zbyszko Hanelta, misjonarza w Papui Nowej Gwinei, zginął w Katyniu; Józef – farmaceuta, był więźniem obozu koncentracyjnego w Stutthofie; Franciszek – kapłan, w czasie wojny zmuszony ukrywać się przed gestapo, po wojnie był wieloletnim proboszczem bydgoskiej fary, którą odbudował z powojennych ruin; Tadeusz – prowadzący sklep w Dąbrowie Chełmińskiej, został zamordowany w 1939 r. przez hitlerowców.

Tadeusz początkowo uczęszczał do szkoły podstawowej przy ul. Dworcowej w Bydgoszczy, a od szóstej klasy przy I Gimnazjum na bydgoskim Placu Wolności, które ukończył. Po maturze zdanej z wyróżnieniem, zgłosił się do Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie. Pobyt w gnieźnieńskim seminarium był dla młodego alumna owocny zarówno pod względem duchowym, jak i intelektualnym. Wyróżniał się osiągnięciami naukowymi, dlatego zaraz po święceniach kapłańskich, których 6 czerwca 1964 r. udzielił ks. kard. Stefan Wyszyński, miał kontynuować naukę w Papieskim Instytucie Biblijnym

w Rzymie. Odmowa współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa uniemożliwiła mu otrzymanie paszportu. Wielokrotne próby uzyskania dokumentów potrzebnych do wyjazdu za każdym razem kończyły się odmową ich wydania, dlatego prymas Polski zmienił decyzję i skierował ks. Tadeusza na studia biblijne do Lublina.

Studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim zostały uwieńczone najpierw pracą magisterską zatytułowaną *Motywacje prawne w Kodeksie Deuteronomicznym*, napisaną w 1966 r. pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Łacha, a następnie ukoronowane w 1971 r. rozprawą doktorską *Pojęcie bliźniego w starotestamentalnym przykazaniu miłości*, której promotorem też był ks. prof. Łach. Recenzentami doktoratu byli ks. dr hab. Kazimierz Romaniuk i ks. prof. Stanisław Grzybek. Chociaż dysertacja była gotowa w 1970 r., jej obrona z powodu komplikacji zdrowotnych doktoranta została ustalona na 17 lutego 1971 r. Dolegliwości fizyczne towarzyszyły ks. Tadeuszowi przez większą część jego życia, znosił je jednak pogodnie i cierpliwie.

Pobyt w Lublinie zaowocował nie tylko pracą naukową, lecz także bardzo gorliwą posługą duszpasterską. Oprócz pomocy w lubelskiej katedrze i kościele akademickim angażował się w działalność duszpasterstwa akademickiego, organizując dla studentów letnie obozy. Zdobył również szereg uprawnień w zakresie turystyki: organizatora turystycznego, sternika jachtowego, przewodnika turystyki górskiej i nizinnej oraz strażnika ochrony przyrody. Równocześnie włączył się w działalność społeczną na uczelni w istniejącym na KUL-u Zrzeszeniu Studentów Polskich.

Uroczysta promocja doktorska ks. Tadeusza odbyła się 25 października 1971 r. w auli uniwersyteckiej KUL, zaś już w następnym roku młody biblista został przez ks. prymasa wysłany na trzymiesięczny kurs języka francuskiego, który kontynuował w wakacje 1973 i 1976 r. Niemal co roku od 1972 r. do 2001 r. w miesiącach wakacyjnych wyjeżdżał do Francji w celu nauki języka i pomocy duszpasterskiej w parafiach Kościoła nad Sekwaną.

Kolejne lata były wypełnione nowymi obowiązkami. W 1971 r. rozpoczął pracę dydaktyczną w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym (PWSD) w Gnieźnie jako wykładowca Starego Testamentu; w 1973 r. został mianowany delegatem Archidiecezji Gnieźnieńskiej ds. KUL; w 1976 r. podjął wykłady w nowopowstałym Wyższym Misyjnym Seminarium Duchownym Zgromadzenia Ducha Świętego w Bydgoszczy, do którego erygowania walczył się przyczynił. Równocześnie w ramach pomocy duszpasterskiej posługiwał w nowopowstałej parafii pw. Świętego Krzyża w Bydgoszczy, aktywnie współ-

pracując z budowniczym, a później długoletnim proboszczem tej parafii ks. prałatem Eugeniuszem Barełkowskim. Tę posługę kontynuował do 2007 r., kiedy podjął się pomocy kapłańskiej w parafiach w Pobiedziskach i Łubowie. W następnych latach powierzono mu kolejne obowiązki naukowe i duszpasterskie. W 1977 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego (PWSD) w Gnieźnie, rok później podjął wykłady ze Starego Testamentu w Wyższym Seminarium Duchownym Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim, gdzie nauczał przez cztery lata. Od 1979 r. prowadził w gnieźnieńskim seminarium duchownym lektorat języka francuskiego. W 1981 r. został mianowany egzaminatorem prosynodalnym podczas egzaminów wikariuszowskich i proboszczowskich.

Kolejny rozdział w życiu ks. dr. Tadeusza Hanelta rozpoczął się wraz budową nowego gmachu gnieźnieńskiego seminarium duchownego. W 1982 r. został członkiem Rady Administracyjno-Budowlanej; w 1983 r. kard. Józef Glemp ustanowił go dyrektorem biblioteki seminaryjnej i mianował w 1985 r. kanonikiem gremialnym Kapituły Prymasowskiej przy Bazylice Prymasowskiej w Gnieźnie. Po nominacji kanonik podjął się przygotowania nowego statutu kapituły, którego utworzenie było niezbędne po promulgacji w 1983 r. nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego. Został przewodniczącym Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej, ceremoniarzem Bazyliki Prymasowskiej, a od 1985 r. członkiem sekretariatu Rady Duszpasterskiej Archidiecezji i Rady ds. Ekonomicznych; w 1986 r. został przewodniczącym Rady Administracyjno-Gospodarczej przy gnieźnieńskim PWSD, a w 1989 r. wicerektorem ds. administracyjno-gospodarczych. W 1989 r. został powołany na sędziego delegowanego w Gnieźnie celem przesłuchania świadków w procesie beatyfikacyjnym kardynała Stefana Wyszyńskiego; w 1991 r. na prośbę kard. Józefa Glempa utworzył Towarzystwo Św. Wojciecha, pisząc jego statut i organizując struktury; w 1992 r. został mianowany Ekonomem Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Nowy arcybiskup gnieźnieński Henryk Józef Muszyński ustanowił go sekretarzem archidiecezjalnej Rady Ekonomicznej i tę funkcję pełnił przez dwie kadencje.

W 1992 r. ks. Tadeusz przeżył udar mózgu i z powodu komplikacji zdrowotnych zmuszony był stopniowo rezygnować z powierzonych mu rozlicznych funkcji i obowiązków. Przyczyniło się to do poprawy stanu zdrowia i podjęcia nowych zadań i stanowisk, tym razem naukowych. Będąc od 1982 r. członkiem Komisji Teologicznej Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, a od 1983 r. członkiem The International Organisation for the Study of the Old Testament (IOSOT), w 1994 r. został członkiem Rady Wydawniczej Prymasowskiego

Wydawnictwa Gaudentinum. Był także członkiem Stowarzyszenia Biblistów Polskich (SBP 15). W 1992 r. podjął wykłady Starego Testamentu w Prymasowskim Instytucie Kultury Chrześcijańskiej w Bydgoszczy i Prymasowskim Instytucie Teologicznym w Gnieźnie; od 1999 r. był starszym wykładowcą w Zakładzie Nauk Biblijnych Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz w Wyższym Seminarium Duchownym powstałej w 2004 r. Diecezji Bydgoskiej. Ostatnim jego wielkim dziełem było przygotowanie III Synodu Archidiecezji Gnieźnieńskiej. W latach 1995-2000 pełnił obowiązki Sekretarza Generalnego Synodu.

Książd dr Tadeusz Hanelt jest autorem książek naukowych i popularnonaukowych o tematyce biblijnej, między innymi: *Pismo Święte historią zbawienia* (Gniezno 1997), *Postacie biblijne Starego Testamentu* (Gniezno 2001), *Spotkania z Bogiem czyli Historia zbawienia, Świątynia Jerozolimskaj jako dzieje działania i obecności Boga wśród ludu* (Gniezno 2002), *Dzieje Starego Testamentu w żywotach jego bohaterów* (Gniezno 2006), *Antologia postaci biblijnych. Stary Testament* (Poznań 2008), *Wstęp ogólny do Pisma Świętego* (Gniezno 2009), *Sanktuaria katolickie Ziemi Świętej* (Gniezno 2010), *Trzydzieści miejscowości biblijnych czasów Starego Testamentu* (Gniezno 2016). Był także promotorem ponad czterdziestu prac magisterskich.

Pośród rozlicznych obowiązków duszpasterskich, naukowych i kurialnych, ks. Tadeusz potrafił znaleźć czas na swoją wielką pasję: wycieczki, górskie, których organizacją w ramach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK) zajmował się niemal ćwierć wieku. Za wybitną działalność w tym zakresie odznaczono go tytułem Honorowego Prezesa Klubu, Honorowego Członka PTTK i Złotą Odznaką PTTK. Organizował i prowadził również pielgrzymki i wycieczki zagraniczne, szczególnie do Ziemi Świętej.

W uznaniu za swoje zasługi otrzymał wyróżnienia kościelne i miejskie: w 2009 r. został przez abp. Henryka J. Muszyńskiego, metropolitę gnieźnieńskiego, podniesiony do godności prałata kapituły (dawniej określanego mianem infułata), zaś władze miasta Gniezna uhonorowały go medalami i odznaczeniami, które otrzymywał w latach 1991, 1996, 1998, 2006 i 2008. W 2010 r. wraz z innym profesorem gnieźnieńskiego seminarium, ks. Ryszardem Figlem, obchodził swoje 70-te urodziny. Z tej okazji społeczność akademicka zadeydowała obydwu jubilatom Księgę Pamiątkową zatytułowaną *Credidimus caritati* („Uwierzyliśmy miłości”), której tytuł dobrze streszcza główną linię ich działalności kapłańskiej, społecznej i naukowej.

Ostatnie dwa lata życia ks. dr Tadeusz Hanelt spędził w Archidiecezjalnym Domu Księży Seniorów w Gnieźnie, gdzie troskliwą opieką otaczały go siostry elżbietanki. Pod koniec powoli tracił zdolność mowy i poruszania się, brał jednak udział w koncelebrowanych mszach świętych i aktywnie uczestniczył w modlitwie, której słowa pamiętał do końca.

20 stycznia 2020 r. ks. dr Tadeusz Hanelt odszedł po wieczną nagrodę do Tego, który go stworzył, ukochał, powołał, prowadził, a przez cierpienie coraz bardziej zbliżał do Siebie. Msza święta z wprowadzeniem ciała zmarłego kapłana do Bazyliki Prymasowskiej w Gnieźnie odbyła się 22 stycznia 2020 r. pod przewodnictwem metropolity poznańskiego abp. Stanisława Gądeckiego. Uroczystości pogrzebowe rozpoczęły się 23 stycznia 2020 r. Mszą świętą sprawowaną przez prymasa Polski abp. Wojciecha Polaka w kościele Świętego Krzyża w Bydgoszczy, który znajduje się na terenie Cmentarza Nowofarnego. Homilię wygłosił bp dr Bogdan Wojtuś, emerytowany biskup pomocniczy gnieźnieński. Podkreślając wielkie zamiłowanie Zmarłego do wypraw w góry, ukazał ich biblijne znaczenie jako miejsca teofanii i spotkań z Bogiem. Nawiązał do Góry Przymierza, czyli Synaju, oraz Góry Błogosławieństw i Góry Tabor, w każdej z nich dopatrując się aluzji do życia i posługi cenionego biblisty. Opisuując służbę kapłańską, naukową i turystyczną, odmawiał przepiękny portret niezwykle oddanego swej posłudze kapłana, którego po prawie osiemdziesięciu latach życia i ofiarnej służby Pan powołał na górę, gdzie przygotował dla wszystkich ludów ucztę „z najpożywniejszego mięsa i najwyborniejszych win” (por. Iz 25,6).

Śp. ks. infułat dr Tadeusz Hanelt spoczął w cieniu bydgoskiej świątyni, której poświęcił wiele lat swojej owocnej posługi duszpasterskiej.

Ks. dr Marcin Chrostowski, SBP 359

Źródła:

1. Curriculum vivendi ks. dra Tadeusza Hanelta, w: M. Olczy, P. Podeszwa (red.), *Credidimus caritati. Księga pamiątkowa dedykowana Księżom Profesorom Ryszardowi Figłowi, Tadeuszowi Haneltowi w 70. rocznicę urodzin*, Gniezno 2010, s. 13-18.
2. B. Kruszyk, *Zmarł ks. inf. dr Tadeusz Hanelt*, *Przewodnik Katolicki Diecezji Bydgoskiej* nr 5 z dn. 2.02.2020, s. 8.
3. *Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich* 16 (2019) nr 16, s. 100.
4. Homilia ks. bp. dr. Bogdana Wojtusia w czasie mszy św. pogrzebowej ks. inf. dr. Tadeusza Hanelta, 23.01.2020 r.; archiwum prywatne autora.